

TİMAİOS | DOĞA ÜZERİNE

PLATON

ESKİ YUNANCADAN ÇEVİREN VE NOTLANDIRAN
ÖZGÜÇ ORHAN

GEORGE GROTE'UN SUNUŐU İLE

FOL DİYALOGLAR

- TIMAİOS | DOĞA ÜZERİNE *Platon*
- KRİTİAS | ATLANTİS ÜZERİNE *Platon*

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ	11
SUNUŞ	
TİMAİOS ÜZERİNE	30
GEORGE GROTE	
TİMAİOS	89
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ SOHBETİ	91
İKİNCİ BÖLÜM	
TİMAİOS'UN KONUŞMASI	106
1. Peşrev: Fiziğin Doğası ve Kapsamı	106
2. Aklın Eserleri	110
3. Zorunluluktan Doğan Şeyler	140
4. Akıl ve Zorunluluğun İş Birliği	184
EKLER	
I	
PLATON'UN YER'İN DÖNÜŞÜNE DAİR ÖĞRETİSİ VE	221
ARİSTOTELES'İN BU ÖĞRETİ ÜZERİNE YORUMU	
2	
TİMAİOS 41A7-8 ÜZERİNE NOT	259
3	
TİMAİOS 49C7-50B5'İN ALTERNATİF BİR ÇEVİRİSİ	262
DİZİN	265

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ

Rafael'in 'Atina Okulu'nda Platon'un elinde görülen *Timaios*'un Platon külliyyatında özel bir yeri vardır.¹ Bu eser Platon'un 'doğa bilimi' (doğanın bilgisi) diyebileceğimiz alana adanmış tek diyalogudur. Öte yandan bu eser, Platon'un politikaya dair *Devlet*'iyle yakından ilişkilidir. İki eser arasındaki dramatik ilişkinin ne olduğu tartışmalı da olsa,² *Timaios*'un *Devlet*'te anlatılan en iyi devlet örgütlenmesinin kısa bir özetiyle başlaması, politikanın Platon'un nazarında doğanın bilgisinden bağımsız olarak anlaşılamayacağını ima eder. Bu açıdan Platon, öğrencisi Aristoteles'in daha sonra benimseyeceği disiplinlerarası ayrımların aslında kesin ve mutlak olamayacağını ondan çok daha yüksek sesle ifade eder: İnsan bütünü (evrenin) bir parçasıdır ve parça bütünden bağımsız anlaşılabilir.³

Timaios'un, yeni yayımlanan *Platon'un Kozmolojisi* (Cornford 2022) dışında, hâlihazırda 'iki' Türkçe çevirisi vardır ve bunların ikisi de günümüzde ciddi bir akademik çalışma için yetersizdir. İlki Hasan Âli Yücel'in Maarif Vekili olduğu dönemde öncülük ettiği çeviri projesi çerçevesinde 1943'te yayımlanmış olan Erol Güney ve Lütfi Ay çevirisidir.

¹ *Timaios*'un Rafael'in resminde Platon'un elinde görünmesinin çok bariz bir nedeni vardır. Bir yorumcunun belirttiği gibi, *Timaios* felsefe tarihinde 'Platon'un tüm diyalogları arasında belki de en etkili'si olmuştur (Stewart 1905, 298).

² Geleneksel görüş *Timaios*'taki sohbetin *Devlet*'teki sohbetin gerçekleştiği günden iki gün sonra ve *Devlet*'in adı verilmeyen bir gruba anlatıldığı günün ertesi günü gerçekleştiğidir, ama bkz. bu görüşü eleştiren Cornford (2022, 24 vdd.).

³ *Timaios*'a bu açıdan yaklaşan çalışmalara örnek olarak bkz. Johansen (2004) ve Carone (2005). Çeviride *to pan* kelimesi bazen 'bütün', bazen 'evren' olarak karşılanmıştır. 'Bütün' bazen herhangi bir şeyin bütünü, bazen de var olan her şeyin bütünüdür. Bu ikinci anlamda 'evren'le eşanlamlıdır.

Kitabın başına eklenmiş notta çeviri hakkında şu bilgi yer alır: “Bu eser; A. Rivaud’nun Fransızca (Belles Lettres) ve E. Chambry’nin (Garnier) Fransızca tercümeleri esas tutularak dilimize çevrilmiş, O. Apelt’in Almanca, Jowett’in İngilizce tercümeleriyle karşılaştırılmış ve Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doçentlerinden Nusret Hızır tarafından görülmüştür.” Bu çevirinin yeni baskıları yapılmamaktadır.

Timaios’un ‘ikinci çevirisi’ Say Yayınları’ndan 2015’te yayımlanmış olan ve Furkan Akderin tarafından Loeb edisyonu kullanılarak Eski Yunancadan çevrilmiş olduğu iddia edilen metindir. Daha önce ifade ettiğimiz gibi,⁴ Akderin imzalı metinler eski çevirilerin üzerinde oynanmış hâlleridir ve bu değişiklikler esasında yapılmış birçok hata içerirler. Bu örnekte de Akderin’in Güney ve Ay çevirisini esas almış olduğu açıktır. Aşağıda sunacağımız deliller bunun ispatı olacaktır. Deliller kesin olsun diye çeviri benzerliklerinden ziyade, aynı hataların veya eksikliklerin üzerinde durulmuştur. Özellikle dikkat çekilmek istenen ifadeler koyu olarak belirtilmiş ve yazım yanlışları düzeltilmiştir.

1. Örnek

[18b] Τοὺς δὲ γε οὕτω τραφέντας ἐλέχθη που **μήτε** χρυσὸν **μήτε** ἄργυρον **μήτε** ἄλλο ποτὲ **μηδὲν** κτῆμα ἑαυτῶν ἴδιον νομίζειν δεῖν...

Bundan başka böyle yetiştirilecek olanların altını, gümüşü, başka cinsten herhangi bir zenginliği kendi öz malları **saymaları** gerektiği söylendi. (Güney ve Ay)

Yine bu insanların değerli madenleri kendi malları **kabul etmeleri** gerektiği de söylendi. (Akderin)

⁴ Bkz. Aristoteles, *Politika* (Pinhan, 2018) ve Platon, *Protagoras* (Pinhan, 2019) çevirileri için yazdığımız Sunuş’lar.

SUNUŞ ΤΙΜΑΪΟΣ ÜZERİNE

GEORGE GROTE

Her ne kadar Platon'un *Devlet*'i, planlanmış bir devam vadedi içermeyen, bağımsız bir eser olarak görünse de *Timaios* ve *Kritias* Platon tarafından *Devlet*'in bir devamı olarak tanıtılır. Lokrisli Pythagorasçı filozof Timaios, Atinalı Kritias ve Hermokrates, şimdi, Sokrates'in önce Thrasymakhos, ardından Glaukon ve Adeimantos'la 10 kitaptan oluşan uzun konuşmasını anlattığı dinleyiciler olarak tanıtılır. Bu konuşmanın model bir devlet teorisini tarif eden kısmı ana özellikleri itibarıyla yeniden özetlenir ve Sokrates şimdi iki dinleyiciden onlara sunduğu ziyafete bir karşılık talep eder. Eğitimlerini uzun uzadıya anlattığı ve yetişkinlik aşamasına getirdiği yurttaşların, bir başkası tarafından yaşıyor, eyleyor ve cesaret ve askerî disiplinin bazı parlak kanıtlarını sunuyor olarak sergilendiğini görmeyi arzu eder.¹ Kritias, bir zamanlar Avrupa'yı Batı Okyanusu'ndaki uçsuz bucaksız Atlantis adasından akın eden sayısız ve neredeyse karşı konulamaz işgalcilerden kurtarmış olan eski Attika yurttaşlarının şanlı bir başarısını anlatarak Sokrates'in talebini yerine getirmeyi taahhüt eder. Bu büyük başarı yaklaşık 10.000 yıl önce gerçekleşmiş olmalıdır; Atinalıların kendilerinin hafızasından kaybolmasına rağmen, Mısır'daki Sais'in daha eski kayıtlarında anılmış ve hâlâ korunmuş ve Solon aracılığıyla bir aile geleneğiyle Kritias'a aktarılmıştır. Ancak Kritias ve Timaios,² ilkinin Atlantis'in işgali hakkındaki

¹ *Tim.* 20b.

² *Tim.* 27a.

yarı-tarihsel veya mitsel anlatısına girmeden önce, ikincisinin çok farklı ve çok daha büyük bir konuda açıklayıcı bir konuşma yapması konusunda anlaşmıştır. Ne yazık ki Kritias'ın vaat ettiği anlatı önümüzde sadece bir fragman olarak bulunmaktadır.³ Platon'un onu asla tamamlamadığına inanmak için sebepler var. Ancak Timaios'a görev verilen konuşma bitmiştir ve antik felsefenin değerli bir kaydı olarak hâlâ durmaktadır.

Platon'un *Timaios*'u biz modern okuyucular için, ne yazarının çağdaşları için ne de genel olarak Antik dünya için sahip olmadığı bir tür ilgiye sahiptir. İçinde, yazarın kendi sözleriyle bize ulaştığı en erken evrensel felsefenin bir sistemini –en azından bir sistem taslağını– okuruz. Daha eski ya da eş zamanlı diğer pek çok sistemden –Thales'e ve diğer İyon filozoflarına, Herakleitos, Pythagoras, Parmenides, Empedokles, Anaksagoras, Demokritos'a ait olanlar– hiçbiri orijinal yazarı ya da destekçileri tarafından ilan edildiği şekliyle elimizde bulunmaz. Bunların hepsini yalnızca fragmanlar hâlinde ve başkalarının eleştirileri aracılığıyla biliriz: fragmanlar her zaman yetersizdir –genellikle muhalif, çoğu zaman sert ve bazen haksız olan eleştirilere eleştirmen kendi karşıt öğretilerini açıklamak için başvurur. Ancak burada, Platoncu sistem bize bu parçalı ve yarı doğrulanmış biçimde değil, Platon'un kendisinin yeterli olduğunu düşündüğü tam açıklamayla bildirilir. Bu dikkate değer bir özelliktir.

Timaios, Sokrates tarafından bir devlet adamının karakterini bir filozofun karakteriyle birleştirdiği için övülür: Önde gelen politik görevleri icra ettiği memleketi Epizefir Lokris'te seçkin bir servet ve aileden gelmektedir ve ayrıca hem astronomi hem de doğa biliminde en yüksek mükemmelliği elde etmiştir.⁴ Onun Pythagoras okulundan olduğunu

³ Plutarkhos, *Solon* 33. Platon'un Kritias'ın konuşmasının ardından Hermokrates tarafından yapılacak bir diğer konuşma düşünüldüğü görülüyor (*Tim.* 20a; *Criti.* 108). Fakat muhtemelen bu hiç yazılmadı.

⁴ *Tim.* 20a, 27a.

HAROLD CHERNISS

- d Bunlar öyleyse münferiden asla aynı görünmediğine göre, bunların hangisine ilişkin biri mahcup olmadan “bu herhangi bir belirli şeydir ve bir diğeri değildir.” diye kararlılıkla öne sürebilir? Bu mümkün değildir, ancak açık ara en güvenli yol, onlardan şu şekilde söz etmektir: Hep farklı zamanlarda farklı yerlerde meydana geldiğini gördüğümüz bir şeye, örneğin ateşe, “bu ateştir” değil, “her seferinde bu gibi olan şey ateştir” ya da “bu sudur” değil, “hep bu gibi olan şey sudur” demek. Ne de ‘<bu>’, sanki kalıcılığa sahipmiş gibi, bir şeyi belirttiğimizi düşünerek ‘şu’ veya ‘bu’ ifadelerini kullandığımızda işaret ettiğimiz şeylerin ‘bir diğeri’dir demeliyiz. Zira bu kayıp gider ve ‘şu’ ya da ‘bu’ ya da onların kalıcı olduğunu gösteren herhangi bir tabirle işaret edilmeyi beklemez. Fakat <en güvenlisi> bunlardan münferiden ayrı diye söz etmemek, bunun yerine bu gibi olanı, her bir durumda ve tüm durumlarda, hep benzer olarak tekrarlanmasını bu şekilde adlandırmak, örneğin hep bu gibi olana ateş <demek> ve meydana gelen her şeyde de böyle ve öte yandan, bu münferiden ayrı karakteristiklerin içinde meydana geldikçe zaman zaman içinde görüldüğü ve sonra tekrar
- e 50a oradan kaybolduğu şeye [Hazne] ilişkin ‘bu’ ya da ‘şu’ kelimesini kullandığımızda sadece onu belirtmek, ama herhangi bir türde olanı, sıcak veya beyaz veya karşıtlardan herhangi biri ve bu karşıtların herhangi bir bileşimini, onu [Hazne] bunların hiçbirisiyle adlandırmamak en güvenlisidir.

Bunun hemen ardından, az önce 49c7-50a4'te söylenenleri örnekleme için görsel bir şekil gelir. Diyelim ki her türlü altın şekil sürekli olarak diğer altın şekillere yeniden şekillendiriliyor ve biri bunlardan birine işaret edip “Bu ne?” diye soruyor. Bu soruya yanıt olarak, Platon şöyle der:

Hakikate ilişkin açık ara en güvenilir yanıt ‘altın’ demektir; fakat onun içinde meydana gelen bir üçgenden ve diğer tüm şekillere ilişkin, <en güvenlisi> asla “bunlar vardır” demek, çünkü onlar <yani ‘bunlar’la belirtilecek olanlar> biri önermeyi yaparken bile değişmektedir; bunun yerine, “bu gibi olan <vardır>” önermesini [soruyu soran kişi] belirli bir güvenilirlikle kabul etmeye istekli olabilirse bundan tatmin olmaktadır.¹

b

[Harold Cherniss’in İlave Açıklamaları:]

Genellikle sanılanın aksine, Platon’un *Timaios* 49c-50b’de söylediği şudur:

1. Zevahir belirgin bir şekilde adlandırılmaz, çünkü zahiri akışın hiçbir parçası bir diğerinden ayırt edilemezdir. Çünkü “bu ...dır/dir” diyerek akışın herhangi bir evresini bir diğerinden ayırt edemezsiniz; hiçbir evresi için “bu ateştir” veya “bu sudur” vs. diyemezsiniz.

2. Zevahire naifçe ve uygunsuz bir şekilde atfedilen belirgin adlar, her seferinde ‘her bir meydana gelişinde ve tüm meydana gelişlerinde hep aynı olan (doğru formül ne olursa olsun) bu gibi olan’ı adlandırır.

3. Eğer biri belli bir zamanda ve belli bir yerde zahiri

¹ Köşeli ayraç içindekiler hariç diğer eklemeler Cherniss’e aittir. Dört temel cisim için kullanılan ‘münferiden ayrı’ [*severally distinct*] ifadesi aynı zamanda ‘kendisiyle aynı’ demektir. (Çev.)

Dizin

- A
acı: ~ duyumları 64; ~ verici duyum 196
acıklık 48
açıklama yöntemi 141
adaletsizlik 74, 131, 212
adaş imgeler 59
Adeimantos 30
adil yaşam 52
aile: ~ geleneği 30; ~ ilişkileri 48, 129
akıl 36, 37, 38, 40, 45, 49, 54, 57, 58, 59, 60, 68, 69, 71, 76, 77, 79, 83, 111, 114, 115, 121, 122, 124, 127, 131, 133, 138, 140, 147, 148, 159, 164, 189, 190, 196, 211, 220, 223, 226; ~a hizmet eden söz akışı 194; ~edilir canlılar 112, 260
akıldışı hareketler 131
akıldışılık 76
akılsız: ~ duyum 107; ~ kuvvet 38
akılsızlık 211
akli: ~ devir 131; ~ faaliyet 40; ~ hareketler 135; ~ ruh 53, 64, 65, 67, 72, 80, 81; ~ ruhun denetimi 69
akraba armoni 133
Aphrodisiaslı Aleksandros 223, 225
algılanabilir tanrı 220
Alkinoos 224
Alkmaeon 34, 56
Amynandros 98
Anaksagoras 31, 57, 159, 204, 247
anatomi 76
anatomik: ~ olgu 82; ~ yapı 198
anımdalık 123
Ankostik resim 104
ansefalik: ~ akli ruh 80; ~ ruh 75
antik: ~ dünya 31; ~ mitler 77
Antikçağ 23, 41, 44, 73, 84, 108, 123, 239, 241
antikite 242; ~nin otoritesi 242
antitez 39, 258, 261
Apatouria bayramı 97
Apelt 12, 19, 20, 24, 25, 95, 122, 124, 137, 152, 165, 177, 180, 194, 198, 199, 208
aptallık 35, 53, 72, 211
Archer-Hind 19, 22, 23, 25, 95, 122, 124, 145, 149, 177, 180, 198
Samoslu Aristarkhos 246, 254, 255
Aristobulos 78, 79
Aristoteles 11, 12, 23, 24, 33, 42, 43, 56, 62, 63, 66, 77, 78, 81, 82, 83, 85, 97, 174, 179, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 232, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258
Aristotelesçi çağ 221
aritmetik 76, 118; ~ oran 50
armoni 62, 121, 133, 140
armonik: ~ aralıklar 133; ~ ortalama 117, 118
arzu 30, 38, 52, 131, 171, 218
asidik tatlar 179
asil terbiye 214
asitli ve tuzlu balgam 209
askerî disiplin 30
astronomi 31, 128, 226, 231, 249, 254
astronomik teori 244, 254
aşağı: ~ canlılar 135; ~ kadın tipi 87; ~ ruh 54, 75
aşırı yorgunluk 213
atalet hâli 73
ateşli mizaç 213
ateşlilik 144, 146
Athena 97, 98
Atlas 102, 230, 249
atletizm 214
atom 165
Ay 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 44, 46, 47, 49, 53, 124, 125, 126, 132, 252
aylaklık 216
aynı: ~nın çemberi 45, 47, 122, 257; ~nın devri 133; ~nın doğası 44; ~nın hareketi 44, 125, 131; ~nın veya farkının sınıfı 133

B

bağdaşmaz öğretiler 47
balık tuzağı benzetmesi 198
baş-ruh 73
von Baumhauer, E. H. 56
Bayle 51
beden(ler) 36, 43, 49, 54, 55, 57, 63, 66, 70, 71, 72, 74, 76, 92, 111, 115, 124, 125, 132, 134, 135, 171, 185, 190, 199, 201, 203, 210, 213, 214, 215, 257; ~ alışkanlığı 71; ~ eğitimi 92, 214; ~in besini 203; ~in dengesi 214; ~in doğası 187; ~in durumu 71; ~e uygun hareket 115; ~in mekanizması 85; ~in üstünlüğü 71; ~in ortak etkilenimleri 176, 178; ~in ölçsüzlüğü 214; ~in üretimi 55
bedensel: ~ durum 211; ~ hastalıklar 211; ~ madde 43; ~ organ 136; ~ organizma 74, 79; ~ rahatsızlıklar 71, 190; ~ taşıt 213
Berkeley, Johnson 64
besinin üçgenleri 204
beslenme 55, 70
beslenme organları 42
beş dünya 157, 158
beşerî: ~ doğa 33, 110; ~ doğuş 34
beyaz balgam 209
beyin 69, 82, 191, 195, 212, 216, 218
De Bianchi 26, 123
bilgi 4, 12, 35, 59, 64, 73, 76, 78, 101, 122, 138, 184, 242
bilim 45
bilgiş 36; ~in nesnesi 36
bilgisel durum 110
bitki 73, 168, 196, 203, 216
Boeckh, M. 22, 25, 42, 44, 47, 61, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 232, 233, 234, 238, 239, 241, 243, 248, 249, 250, 251, 252, 255, 256
boşalmanın tarzı 203
Brisson 20, 25, 117
Mösyö Buffon 50
Burnyeat 25, 27, 109, 110, 111, 128
Bury 20, 24, 25, 95, 122, 124, 137, 162, 173, 177, 180, 198, 199
Buttmann 234, 235, 237, 238, 244

C

canlı: ~ ideası 40, 47, 49; ~ kozmos 45; ~ madde 41; ~nın doğası 123; ~nın yapısı 203, 204; ~ türleri 47
canlıların doğası 215
cehalet 35, 48, 51, 71, 184, 211
cesaret 30, 186

Cherniss 23, 25, 143, 148, 262, 263
Cicero 222, 248, 253, 254, 261
cinsel: ~ dürtü 74; ~ itidalsızlık 71; ~ ölçsüzlük 211
cinsiyet 86; ~i olmayan ilkel tip 87
Condorcet 50, 80
Cook-Wilson 25, 132, 136, 170, 184
Cousin, M. 42, 224, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248
cüret 65, 185
cüretkârlık 72, 212

Ç

çeşitkenar 61, 151, 152, 153, 154, 158
Çocuk Günü 97
çocuk yapma arzusu 218

D

dairesel: ~ itki 202; ~ hareket 54, 125
dalgalanma 45
Darwin teorisi 86
değişim 38, 45, 46, 76, 107, 130, 145
değişmeyen şeyler âlemi 45
delilik 71, 211
Demiourgos 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 58, 60, 61, 64, 76, 77, 78, 79, 86, 108, 114, 116, 121, 123, 132, 184, 259, 260
demiurjik güç 79
Demokritos 31, 57, 63
deneyimin şüphesi 36
Deukalion 98
devlet 11, 16, 30, 31, 35, 92, 95, 96; ~ adamı 31, 95, 96; ~ teorisi 30
dış: ~ çember 47; ~ göksel çember 47; ~ küre 44, 47, 257
dışkı organları 42
dik açılı: ~ çeşitkenar 61, 151, 152, 154; ~ dört ikizkenar üçgen 155; ~ ikizkenar 151, 154
dil 12, 179, 213; ~ bölgesi 179; ~e özgü etkilenimler 179; ~in doğal hâli 181
dinî inanışlar 111
dinsiz felsefenin ilkeleri 35
dinsizlik 35
Apolloniah Diogenes 57
direnc 64, 72, 159, 234
diyafram 65, 66, 82, 186, 187, 196
diyagram 44, 154
dizanteri 210
dogmatik kutbu 35
dogmatikleşen teori 85
doğa 11, 23, 24, 31, 33, 59, 61, 62, 63, 79, 83, 84, 111, 113, 145, 146, 147, 148, 157, 158, 159, 162, 172, 173,

177, 184, 193, 205, 215, 230, 231, 249; ~ bilim 31
doğal hâl 177
doğrusal sayılar 41
doğuş 34, 106, 107
dokunma duyuları 64
dostluk 42, 114
doyumsuzluk 191
dönme: ~ hareketleri 45; ~ kuvveti 44
dört: ~ cisim 151, 152; ~ düzlem açısı 155; ~ tat sınıfı 179; ~ temel cisim 62, 151
Dropides 97
durağanlık 58, 132, 164
duyarlılık 52
duygular 79, 131
duyu 36, 45, 46, 55, 59, 67, 108, 168, 182, 184, 185, 193, 196, 197; ~ algısı 108, 184, 197; ~ organı 168, 193
duyulur: ~ dünya 36, 123; ~ nesnelere 59
duyum 55, 63, 64, 134, 168, 176, 177, 179, 182, 184, 196, 250
Dünya 101, 107, 112, 116, 131, 133, 134; ~nın doğası 139; ~nın düzeni 101; ~nın gizemleri 36; ~ ruhu 133
düşünce 17, 24, 79, 134, 188, 213, 237; ~ bağlantısı 136
düşünme gücü 196
düzen 39, 185; ~ yokluğu 39
düzenleyici fail 39
düzenli davranış 133
düzenlilik 39, 40, 58
düzensiz hareket hâli 36
düzensizlik 39, 111
düzlem 113, 151; ~ sayıları 41

E
ebedî: ~ aynılık 46; ~ doğa 124, 126; ~ eğitim 36; ~ form(lar) 36, 39, 58, 146; ~ idealar 36; ~ model 108; ~ özlere 45; ~ şeyler 121; ~ tanımların sureti 122; ~ varlıklar 145, 146
ebediyet 45, 123, 124; ~ bakışı 45
ebeveynlik 34, 49; ~ benzetmesi 34
eğitim 54, 55, 72, 94, 105, 150, 214
ekinoks 139
eklemlerin bükülmesi 193
eksensel dönüş 22, 23, 47, 135, 222, 226, 231, 236, 237, 238, 246, 254, 257
Elenkhos testi 35
Empedokles 31, 32, 34, 54, 56, 57, 84, 136, 185
en: ~ iyninin ideası 138; ~ kesin mükemmellik 160
erdem 102, 213

erdemsizlik 213
Erebos 38
erkek üreme hücreleri 74
Eros 38, 79, 218
eserinin formu 107
eski: ~ kozmik teoriler 258; ~ Yunan edebiyatı 202
estetik 50, 79, 108
eşkenar: ~ dörtgen 155, 158; ~ üçgen 61, 151, 154, 155
etik 24, 34, 50, 79, 83, 85
etkilenim(ler) 63, 131, 134, 149, 171, 176, 177, 181, 182, 185, 211; ~in doğası 196
Eudemos 77
evlilik bağı 94
evlilikler 39, 93
evren 11, 18, 19, 37, 57, 60, 88, 101, 106, 108, 109, 110, 111, 127, 128, 135, 140, 142, 150, 156, 160, 174, 175, 203, 215, 220; ~in başlangıç ilkeleri 141; ~in bedeni 112, 113; ~in devri 164, 203; ~in doğası 32, 35, 130; ~in doğuşu 33; ~in merkezleri 230; ~in ruhu 130
evrensel: ~ felsefe 31; ~ tohum toprağı 69
eylem düzenliliği 57

F
fabl 50
farklı: ~nın çemberleri 45, 131, 257; ~nın devri 125, 133; ~nın doğası 44; ~nın hareketi 44; ~nın özelliği 192
farklılık 45, 249
felsefe(ler) 11, 34, 57, 69, 75, 77, 78, 79, 80, 92, 110, 139, 214, 225, 240
felsefi zekâ 62
figür: ~ değişimi 165; ~ oluşturma 154
filiz evren 174
fizik 76, 109
fiziksel: ~ cisim 191; ~ ilahiyat 49
fizyoloji 76, 79, 83
fizyolojik tasvir 40
formlar 36, 39, 49, 58, 59, 147, 158; ~ dünyası 36; ~ın teması 36
Fraccaroli 124, 175

G
Gaia 38, 50
Galenos 56, 79, 81, 82, 83, 84, 168, 197, 198, 200
Galenosçu teori 82
geçici düzen görünüşleri 185
geçmiş 20, 45, 99, 106, 123, 186

gelecek 45, 68, 72, 74, 104, 154, 174, 210, 217
geleneksel: ~ tanrılar 129, 259, 260; ~ yorum 143
genç tanrılar 132
genel: ~ canlı 40, 47, 49, 54; ~ canlı ideası 40, 49; ~ eksensel dönüş 47; ~ yasa 46
geometri 39, 60, 76
geometrik oran 41, 113, 117
gerçek: ~ dünya 46; ~ varlık 148
gerçeklik 107
gezegen(ler) 44, 46, 47, 49, 57, 95, 101, 127, 245, 259
gezegenel küreler 44
gezgin: ~ hareketler 139; ~ cisimler 47; ~ neden 95, 140
Glaukon 30
Gorgias 56, 57, 95
Gök 107, 108, 112, 123, 124, 126, 130, 141, 149, 220, 237; ~ün bedeni 121; ~ün günlük hareketi 234
göksel: ~ cisimler 121, 250; ~ devirler 133; ~ küre 248, 249; ~ madde 62; ~ nesnelere 75; ~ tanrıların ruhları 129; ~ tür 127
görme şekli 56
görmenin fiziksel süreçleri 140
görsel: ~ akım 136; ~ ışın 177
görünmez: ~ ruh 45; ~ tanrılar 4
görünür taklitler 128
Grote 21, 22, 23, 26, 30, 91, 106, 128, 223
Grube 26, 179, 180
Gruppe 224, 225, 232, 246, 251, 252, 253, 256
gündönümü 139
Güneş 44, 46, 47, 49, 99, 124, 125, 126, 139; ~ saati 252
günlük hummalar 210
güvenilirlik iddiası 33
güzel hayvanlar 94
güzellik 88, 214, 220

H
Hades 55, 134
hafıza 103
hakikat 68, 99, 109, 110, 122, 151, 152, 211, 217, 250; ~ âlemi 250
hâkim ruh formu 216
halkalı küre 128
Sir Hamilton, W. 64
hareket 38, 164, 182, 201, 204, 236, 258; ~ gücü 52; ~ in ölümsüzlüğü 55
hareketsiz ilk hareket ettirici teorisi 249
Harvey 82
hastalık(lar) 68, 70, 84, 85, 114, 205,

206, 207, 208, 209, 211, 213, 215;
~ın yapısı 215, 216
hava 41, 42, 61, 62, 70, 80, 82, 86, 87, 114, 131, 132, 137, 143, 146, 150, 151, 158, 161, 162, 164, 165, 169, 170, 172, 177, 179, 180, 181, 191, 195, 198, 199, 201, 202, 205, 206, 207, 208, 209, 258;
~ formu 143
hayalgücü 50, 80
hayvan figürleri 156
haz 52, 57, 64, 65, 71, 131, 140, 167, 171, 176, 177, 178, 181, 185, 196, 202, 205; ~ın doğası 177
hazne 60, 108, 142, 144, 145, 146, 149, 262; ~nin hareketi 162
Helenleşen Yahudiler 78
Hephaistos 101
Hera 48, 49, 129
Pontuslu Herakleides 254
Herakleitos 31, 34, 45, 46, 54, 57
Herakles 102, 103, 202
Hermes 125
Hermokrates 30, 31, 89, 91, 95, 96, 103
Hesiodos 32, 38, 39, 49, 50, 78, 98
Hıristiyanlık dönemi 79
hikâye 97, 98, 99, 104, 109, 128, 152
Hiketas 253, 254, 255
hikmet 92, 101, 214; ~ arzusu 214
hipotenüs 154
Hippokrates 81, 83, 84, 85, 186
Hippolytos 86

I
ılıman iklim 101

İ
İbrani dinleri 106
iç: ~ çemberler 47; ~ küreler 44, 257
içsel kopyalar 137
idealar 36, 39, 43, 45, 47, 58, 59, 107, 250; ~ dünyası 36; ~ın taklitleri 58
iki cinsiyetli ilke 87
ikili aralıklar 117
ikna 33, 37, 38, 58, 62, 110, 124, 140, 141, 144, 158, 228, 239
ilahi dönüşler 209
ilahi: ~ ansefalik ruh 74; ~ canlı varlıklar 47; ~ deha 61; ~ doğa 184, 230, 231; ~ kıskançlık 111; ~ meseleler 51; ~ neden 184; ~ parça 214, 216; ~ tohum 191; ~ tür 127; ~ varlıklar 128; ~ yargılar 73
ilk: ~ felsefe 76; ~ ilkeler 141
ilkel: ~ alıcılık 60; ~ erkekler 86
ilksel: ~ gerçeklik 58; ~ hareketli kaos

60; ~ imparatorluk 38; ~ kaos 38, 39;
 ~ Tanrılar 48
 imge(ler) 57, 59, 145, 148, 190
 inanç 34, 36, 49, 50, 76, 110, 148; ~
 hissi 50
 inorganik madde 41
 insan: ~ akılsızlığı 189; ~ anatomisi 79;
 ~ doğası 70, 73, 131, 184, 196; ~ın
 oluşumu 32; ~ imgesi 148; ~ organiz-
 ması 83, 87; ~ ruhu 53, 131
 insanlık 99
 insanüstü vahiyler 33
 irade 72, 129, 134
 ishal 210
 İsokrates 32, 34
 iştahlı ruh 66, 67
 iyi yasalar 95
 iyilik 88, 214, 220

J
 jimnastik 73, 214, 215
 Johansen 11, 27, 142
 Johns 27, 124
 Johnson 64
 Jowett 12, 19, 22, 23, 27, 124, 137,
 184, 208
 Jüpiter 125

K
 kadim gelenek 99
 kalıcı canlılar 109, 127
 Kalkavage 24, 27, 122, 124, 143
 kamusal alan 212
 kan 65, 66, 82, 183, 190, 198, 199,
 201, 203, 205, 206, 207, 208, 210
 kamı 45, 107
 kaos 38, 39, 78
 kaotik madde 36
 kara: ~ hayvanları 219; ~ safrı 209
 kare 41, 113, 151, 152, 153, 155, 158,
 172
 kasılma hareketleri 213
 katı: ~ figürler 159; ~ figür tipi 152; ~
 sayı 41, 113
 kehanet(ler) 51, 67, 68, 101, 189, 190;
 ~ sanatı 101; ~ vahiyleri 67
 kemik 69, 177, 192, 193, 194, 195,
 205, 208
 kent 16, 94, 95, 97, 100, 104, 186
 Kepler, Johannes 20, 61; ~ teorisi 254
 Khryssippos 82
 kişisel fail 40, 76
 klan 97
 koku alma 64
 komşu hava 169, 201

konuşma yetisi 139
 korkaklık 72, 74, 212
 korku 47, 52, 65, 131, 185, 188
 koruyucu(lar): ~ cin 73; ~ın ruhları 92
 kosmos 27, 36, 40, 42, 43; ~un eksenli
 47; ~un kökeni 34
 kozmik: ~ dönüş 52; ~ eksen 22, 232,
 240, 242, 244, 245, 246, 247, 248,
 249, 250, 251, 252, 253, 255; ~ et-
 kenler 87; ~ fail 39; ~ güçler 88; ~ ruh
 45, 52, 53, 74; ~ tanrı(lar) 45, 48, 49,
 230, 231, 245, 259; ~ teori 251; ~ za-
 man 123; ~ zevahir 75
 kozmik-dışı kişisel fail 76
 kozmik-öncesi kişisel fail 76
 kozmogoni 76
 kozmoloji 24, 40, 76, 108
 kozmos 35, 36, 37, 40, 41, 45, 47, 48,
 49, 54, 58, 72, 76, 78, 84, 87, 88, 101,
 107, 110, 112, 123, 127, 184; ~un be-
 deni 41, 58; ~un çapı 44; ~un doğuşu
 32, 37, 58; ~un dönüşleri 74; ~un ek-
 seninin dönüşleri 237; ~un hâkim ilke-
 si 257; ~un ilahi ruhu 73; ~un merkezi
 36, 223; ~un mükemmelliği 52; ~un
 ruhu 43, 44; ~un yapımı 57
 kötü: ~ rejimli kentler 212; ~ toplumsal
 düsturlar 72; ~ yönetim sistemleri 72
 kötülük(ler) 40, 53, 131, 132
 Krantor 44, 45, 77, 117
 Atinalı Kritias 24, 25, 27, 30, 31, 32,
 89, 91, 94, 96, 97, 98, 103, 104, 105
 Kronos 49, 129
 Ksenokrates 62, 77
 Ksenophon 34, 35
 kurucu uçgenler 70
 kuşlar sınıfı 219
 kutsal: ~ aileler 50; ~ hastalık 209; ~
 parça 135; ~ yazılar 105
 kuvvet 38
 küçük cisim(ler) 153, 164, 165
 kültür ağaçları 196
 küp 61, 113, 154, 155
 küre 42, 44, 54, 61, 69, 114, 115, 128,
 173, 185, 191, 192, 194, 257; ~nin
 dönüşleri 249
 küresel beden 185

L
 Lee 24, 27, 122, 124, 137, 177, 180, 208
 Lichtenstadt 78

M
 Macrobius 41, 44
 maddenin geometrik tasavvuru 64

- maddi dünya 36
Malebranche 51
mantıksal Prius 40
Mars 125
Martin, M. 22, 33, 41, 42, 51, 155, 224, 226, 228, 232, 233, 234, 239, 240, 241, 244, 248
Martin, T. H. 155
masal 34, 99, 104
matematiksel yüzeyler 158, 191
mekân 142, 148, 149, 151, 201
mekânsal: ~ bölgeler 150; ~ varoluş 59
meleksi tip 87
Meletos 49, 246
meraklı cehalet 35
metafizik 38, 108, 250
Mısır gelenekleri 99
mikrokozmos 204
mitler 36
mitsel: ~ kurgular 78; ~ tasvirler 251
modern: ~ astronomi 226; ~ çağlar 222; ~ metafizik tartışma 38
Mourelatos 27, 110
Musalar 32, 57, 140
mücessem ruh 41
mükemmellik 52, 88, 220
Müller 19, 20, 27, 95, 122, 124, 127, 137, 143, 152, 164, 194
münferit ruh 133
mürekkep hokkası prensibi 198
müzik 44, 57, 92, 139, 140, 214; ~ armonisi 57; ~ diyagramı 44
- N
nefes hunisi 199
neşe 122, 202
Miss Nicol, A. T. 157
Niobe 98
Numenius 79
Nyks 38
- O
O'Brien 20, 27, 173
Okeanos 49, 129
olgu 47, 64, 158, 236, 246
oluş 46, 106, 107, 109, 110, 123, 142, 149, 190
ontolojik düzey 158
organizmanın birliği 80
Orpheus 77, 78, 128
ortodoks: ~ gelenek 49; ~ otorite 51
otorite 50, 51, 222, 240
Ouranos 38, 50, 88, 259
- Ö
öfke 52, 66, 131, 185
öğrenme aşkı 217
ölüm 53, 70, 205
ölümlü(ler): ~ bedenler 53, 132; ~ canlı 132, 196, 199; ~ soyu 139; ~ ruh(lar) 53, 64, 65, 69, 186; ~ soy 189
ölümlülük 130
ölümsüz: ~ ruh ilkesi 185; ~ ilke 132, 178; ~ parça 171, 191; ~ ruh(lar) 53, 54, 55, 65, 185; ~ ruhun devirleri 132
öz-canlı: ~ bileşenler 86; ~ modeli 40
özdeşlik 44, 45, 49
özel: ~ alan 212; ~ duyular 64; ~ mülkler 92
özgül idealar 40
özgür İrade 38
öz-hareket 134, 197
özne 63
özsular 168, 180
- P
Pagan Tanrıları 78
Paparazzo 28, 152, 154, 157, 158
Parmenides 22, 27, 31, 32, 33, 34, 158
pas 42, 80, 167, 242
Pascal 51
patoloji 76, 83
Paulsen 20, 24, 28, 95, 122, 124, 127, 137, 152, 208
Petrucci 28, 110, 157
Phaithon 99
Philon 78, 79
Phorkys 49, 129
Phoroneos 98
Pindaros 131
piramidi 159
piramit 61, 62, 154, 155, 156, 159, 160, 181
plastik 158
Platoncu: ~ akıl yürütme 83; ~ sistem 31; ~ teori 83; ~ çağ 221; ~ felsefe 225
Platonculuk 78
Plutarkhos 31, 38, 44, 45, 77, 222, 246, 252, 255
politik: ~ çatışmalar 98; ~ görevler 31; ~ rejim 16, 91, 92, 96, 100, 103
Poseidonios 81
Proklos 19, 23, 77, 81, 91, 125, 128, 223, 224, 227, 230, 231, 237, 249, 250
pürüzlülük 179
pürüzsüzlük 179
Pyrrha 98
Pythagoras 31, 32, 56
Pythagorasçı felsefe 225

- R**
 rahip sınıfı 101
 Rashed 28, 158
 Rehn 20, 24, 28, 95, 122, 124, 127, 137, 152, 208
 Rhea 49, 129
 Robinson 28, 140
 ruh 36, 41, 43, 52, 53, 54, 55, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 73, 80, 81, 82, 95, 111, 115, 116, 121, 122, 130, 131, 138, 164, 185, 186, 191, 193, 196, 197, 205, 211, 212, 213, 214, 216; ~ türleri 191; ~un dengesi 214; ~un devirleri 140; ~un devri 140; ~un ölümlü parçaları 63, 171, 178; ~un tüm yapısı 121
 Ruhnken 228
 ruhsal: ~ hastalık 211; ~ rahatsızlıklar 71
 ruhsuz hareket 214
 rüya(lar) 56, 68, 137, 148, 189, 190
- S**
 sabit: ~ nesne 109; ~ yıldızlar 44, 46, 127, 228, 243, 245
 saç 69, 177, 195, 196, 219
 saf: ~ ateş 136; ~ hava 219; ~ kan 210
 saflık derecesi 130
 safra 67, 206, 207, 210; ~ türleri 207
 safralı renkler 206
 sahte Lokrisli 228
 sanat 92, 95
 sanatsal beceri 39
 sara 209
 Satiürn 125
 savaş 94, 95, 101, 102, 130, 215
 Seleukos 255
 semboller 36
 sevdâ 209
 Shorey 19, 22, 24, 29, 95, 122, 137, 141, 148, 157, 162, 167, 202
 simetri 39
 Simplikios 33, 223, 227, 239
 sistem taslağı 31
 Sofistler sınıfı 95
 soğuma 138, 166, 172
 Sokrates 17, 18, 19, 30, 31, 32, 34, 35, 49, 51, 79, 85, 89, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 103, 104, 105, 106, 110, 247, 250
 Solon 30, 31, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 105
 solunumun etkisi 201, 203
 soyutlamalar 49
 söylem 95, 122
 sözdizimi kuralları 260
- Speusippos 77
 Stallbaum 36, 44, 45, 77, 208, 222
 su 41, 48, 61, 62, 63, 70, 86, 87, 99, 113, 114, 131, 132, 136, 138, 142, 143, 146, 149, 150, 151, 158, 159, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 172, 179, 180, 181, 183, 185, 191, 192, 197, 198, 199, 203, 205, 210, 258, 262, 263
 süreç dünyası 46
 sürekli ardışım 46
- Ş**
 şairler sınıfı 95
 şiddetli hazlar 211
 şiirsel: ~ hayalgücü 32; ~ tasvir 250; ~ temsil 250
- T**
 Tacitus 50
 taklit etme 54, 126
 tanrı(lar) 32, 34, 35, 36, 38, 40, 46, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 86, 88, 99, 102, 106, 110, 111, 112, 115, 116, 124, 126, 129, 130, 133, 135, 136, 137, 139, 147, 151, 157, 186, 190, 191, 193, 194, 196, 197, 198, 217, 218, 219, 259, 260, 261; ~ın dansları 128; ~ın doğası 128; ~ın doğuşu ~48, 129; ~ın göksel türü 40, 127; ~ın mimari becerisi 85; ~nın yokluğu 150; ~nın zamanı 115
 tanrıça(lar) 32, 97, 98, 101, 106
 tatlı tatlar 179
 Taylor 19, 23, 24, 29, 91, 95, 111, 122, 124, 125, 132, 140, 141, 145, 159, 164, 170, 173, 175, 177, 180, 204, 208
 tedavi bilimi 76
 tefekkür 73, 213; ~ nesnesi 213
 tekdüzenin devri 131
 tektanrıcılık 79
 temel: ~ cisimler 135, 160; ~ üçgenler 63, 154, 161, 162
 temsillerin tiyatrosu 81
 Teogoni 38, 76
 teoloji 76
 teolojik doğmalar 50
 Tethys 49, 129
 Thales 26, 31
 Theaitetos 64, 136
 Theophrastos 77, 81, 168, 253
 Thrasymakhos 30
 tıbbi hacamat aletleri 202

tıp sanatı 101
tikel(ler): ~in geçici sürekliliği ve aynılığı
46; ~ varoluş 46
Lokrisli Timaios 30, 222, 223, 228
titreme 172
toplumsal eğitim 72
toprak 41, 48, 62, 63, 70, 86, 87, 112,
113, 131, 132, 133, 138, 143, 146,
149, 150, 151, 158, 161, 167, 169,
170, 179, 181, 191, 198, 205, 258;
~in aşırılığı 211
tözler 196
tözsellik 59
tragedya 111
Trendelenburg 45
tutkular 131
tüm beden 135, 203
türdeşlik durumu 164; ~ yokluğu 165

U
umut 185
umutsuzluk 72, 88, 212
unsurlar öğretisi 61
unutkanlık 72, 212

Ü
üç ayrı ruh formu 216
üçgen(ler) 61, 63, 69, 70, 151, 152,
153, 154, 155, 159, 161, 162, 191,
204, 215
ürperme 172

V
vahiylere 33, 51, 68
vahşi kara hayvanları 75
varlık 36, 46, 84, 95, 107, 109, 116,
121, 130, 142, 145, 147, 149, 164,
176, 218, 257
Voltaire 51

W
Waterfield 24, 29, 95, 122, 124, 127,
137, 143, 162, 177, 180, 194, 208

Y
yapıcı Tanrılar 65
yaratılmış 24, 106
yaratılmış: ~ tanrılar 135; ~ zaman 108
yargı 134, 149
yasa(lar) 22, 33, 46, 48, 49, 51, 53, 63,
76, 79, 97, 130, 212, 220
yaşam: ~ bağları 69; ~ tarzı 216; ~ tözü
191
yaşlılığın doğal seyri 205
yer 22, 23, 46, 47, 48, 49, 53, 54, 60,

64, 88, 101, 125, 126, 128, 129, 132,
174, 175, 176, 221, 222, 223, 224,
225, 226, 227, 228, 229, 230, 231,
232, 233, 234, 235, 236, 237, 238,
239, 240, 241, 242, 243, 244, 245,
246, 247, 248, 249, 250, 251, 252,
253, 254, 255, 256, 257, 258, 259; ~in
dönüşü 228, 239, 245, 255, 256; ~in
durumu 230; ~in eksensel dönüşü 221,
254, 255; ~in günlük dönüşü 229, 243;
~in hareketsizliği 240, 253, 256; ~in
kozmetik ekseni 251; ~in kozmetik işlevi
222; ~in mutlak hareketsizliği 241
yetişkinlik aşaması 30
yıldız(lar) 40, 46, 48, 49, 54, 126, 127,
139, 228, 243, 245; ~ küresi 47, 225,
228, 229, 257
yirmi yüzlüler 164
yoğunlaşma süreci 165
yok oluş 46, 107, 190
yozlaşma 54, 74, 75, 86, 87
yönetimler 92
yöntem 39, 85, 226
yörüngesel devre 135
Yunan: ~ felsefesi 76, 78, 106; ~ şiiri
111
yurttaşların öğrenimi 33

Z
zafer hatırası 103
zaman 14, 15, 21, 22, 31, 36, 40, 45,
46, 57, 59, 66, 74, 76, 91, 94, 97, 99,
100, 104, 105, 108, 112, 113, 121,
122, 123, 124, 126, 127, 129, 130,
131, 134, 136, 139, 142, 144, 145,
146, 147, 154, 164, 171, 175, 181,
184, 187, 190, 198, 201, 204, 206,
209, 210, 211, 213, 215, 217, 219,
225, 234, 235, 239, 244, 252, 253,
258, 262, 264; ~in doğuşu 124; ~in
parçaları 123; ~in seyri 45; ~in üretimi
125; ~in yaratılışı 123
zanaatkâr imgesi 145
zanaatkârlık 37, 140
zeka 43, 58; ~ yokluğu 71
Zeus 37, 48, 49, 129
zevkler 75
Zeyl 20, 24, 29, 95, 108, 122, 124, 129,
132, 137, 141, 143, 162, 164, 177,
180, 194, 208
zihin 59, 72; ~deki yozlaşma 72
zihinsel: ~ aptallık 87; ~ disiplin 214; ~ do-
nukluk 212; ~ eğitim 214; ~ kavrayış 36
zooloji 76
zorunluluğun işleyişi 195